

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Розвиток банківництва в Україні (кінець XVIII – початок XX ст.)
Викладач	Орлик Світлана Владиславівна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	095 423 95 99
E-mail:	svitlana.orlik@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 3. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua ; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber за домовленістю.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з історії України, а також дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння методів критики джерел

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Розвиток банківництва та грошового обігу в Наддніпрянській Україні (кінець XVIII – початок XX ст.)» є формування у здобувачів вищої освіти необхідного обсягу цілісних, системних знань щодо історії України. Використовуючи здобутки вітчизняної історіографії, сформувати у студентів-істориків знання про особливості досліджень економічної історії, розуміння економічних та фінансових процесів в Україні у період модерної доби.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: сприяти формуванню історичного мислення, вміння виявляти історичну обумовленість подій і явищ; опанування навичками використання історико-економічної інформації, методу історико-економічного аналізу процесів і явищ економічного життя суспільства в його історичному розвитку, розкриття причинно-наслідкових зв'язків; формування цілісного бачення історії економіки, знань щодо зміни форм господарського розвитку в історичній послідовності. Важливим завданням курсу є формування в майбутніх істориків розуміння важливості використання антропологічного підходу до розуміння історико-економічних процесів минулого.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- економічну термінологію;

- особливості різних типів історичних джерел для дослідження економічної історії;
- особливості використання історико економічної інформації, методу історико-економічного аналізу процесів і явищ економічного життя суспільства в його історичному, альтернативному (багато варіантному) розвитку.

уміти:

- володіти категоріально-понятійним апаратом з економічної історії;
- вести пошукову роботу для здійснення досліджень з економічної історії;
- здійснювати порівняльний історико-економічний аналіз моделей економічного розвитку (загальних та специфічних рис) різних регіонів України;
- брати участь у дискусіях, формулювати та відстоювати власну позицію з обговорюваних проблем;

набути соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Становлення та розвиток банківництва в Наддніпрянській Україні (кінець XVIII – початок XX ст.)

Тема 1. Зародження фінансово-кредитних установ наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.

Тема 2. Розвиток комерційного банківського кредитування другої половини XIX - початку XX ст.

Тема 3. Особливості іпотечного аграрного кредитування другої половини XIX - початку XX ст.

Змістовий модуль 2. Розвиток небанківських фінансових установ та підприємництва в Наддніпрянській Україні наприкінці XIX – початку XX ст.

Тема 4. Процес формування системи вітчизняної кредитної кооперації як основи дрібного кредитування

Тема 5. Заснування товариств взаємного кредиту.

Тема 6. Розвиток приватної банкірської справи: банкірські дома і контори.

Тема 7. Позикова діяльність ломбардів.

Тема 5. Гроші і банки в житті населення Наддніпрянській Україні.

Змістовий модуль 3. Особливості банківської системи на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорщини

Тема 6. Виникнення українських банківських установ у Східній Галичині та Північній Буковині.

Тема 7. Українські кооперативні банківські установи у Східній Галичині та Північній Буковині.

Тема 8. Іпотечні банки Східної Галичини.

Тема 9. Побожні банки вірмен у Львові.

Тема 10. Стан банківської системи Східної Галичини та Північної Буковини в роки російської окупації періоду Першої світової війни.

Тема 11. Гроші і банки в житті населення Східної Галичини та Північної Буковини.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Основна

1. Історія грошей і банківництва: підручник/ Скоморович І. Г. та ін. Київ, 2004. 340 с. URL: <http://surl.li/tpkjcq>
2. Колесніков О., Бойко Д., Коковіхіна О. Історія грошей та фінансів: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 140 с.
3. Орлик М. В. Розвиток банківського кредитування в Наддніпрянській Україні у другій половина XIX – на початку XX ст. *Економічний вісник університету. Переяслав-Хмельницький*, 2019. Вип. 42. С. 217–223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2019_42_28
4. Орлик М.В. Розвиток дрібного кредитування у Наддніпрянській Україні у другій половині XIX – на початку XX сторіч. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. № 5 (38). С. 83–96. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/pdf/5\(38\)/10.pdf](http://economics.kntu.kr.ua/pdf/5(38)/10.pdf)
5. Пантелеймоненко А.О. Аграрна кооперація в Україні. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2008. 347с.
6. Пантелеймоненко А.О, Гончаренко В.В., Касьян С.А. Кооперативне кредитування: перспективи застосування підходів Ф. В. Райффайзена в аграрному секторі України. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. Вип. 6 (39). С. 106 – 114.
7. Шевченко В. Приватне банкірське підприємництво в Одесі (XIX – початок XX ст.).К., 2010. 266

Додаткова

8. Коріненко П. С., Терещенко В. Д. Проблеми державного кредитного забезпечення поміщицьких та селянських господарств в роки Столипінської аграрної реформи. *Український селянин*. Черкаси, 2006. Вип. 10. С. 29–32.
9. Краснікова О. М. Роль дрібного кредиту у забезпеченні сільських товаровиробників обіговими коштами (1861–1917 рр.). *Вісник Полтавського державного сільськогосподарського інституту*. 1999. № 3. С. 59–67.
10. Краснікова О. М. Роль Селянського поземельного банку у становленні індивідуальних господарств фермерського типу в роки столипінської аграрної реформи : *матеріали Всеукр. симп. з питань аграрної історії*. Київ, 1996. Ч. 1. С. 63–66.
11. Краснікова О. М. Сільськогосподарський кредит в економіці України епохи вільного підприємництва (кінець XIX – поч. XX ст.). *Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України*. 2004. № 3. С. 59–67.
12. Магась-Демидас Ю.І. Розвиток кооперативних об'єднань у Правобережній Україні на початку XX століття. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2013. Вип. 36. С. 85-90.
13. Мельник Л.В. Еволюція системи іпотечного кредитування. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Вип.32. С.153 – 157.
14. Міщенко В. І., Корогод Г. І. Становлення і розвиток кредитно-фінансової системи на Сумщині (XIX – поч. XX ст.). Суми : Слобожанщина, 1999. 76 с.
15. Пантелеймоненко А.О. Становлення кооперації в українському селі: історико-економічні аспекти. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. 227с.

16. Селіхов Д. А. Сільськогосподарський кредит у системі земського самоврядування (на прикладі полтавської губернії кінця ХІХ – початку ХХ ст.). Проблеми законності. 2013. Вип. 124. С. 40-50.
17. Селіхов Д. А. Організаційно-правові засади створення полтавського земельного банку в контексті його практичної діяльності (1872-1917 роки). Проблеми законності. 2013. Вип. 123. С. 52-64.
18. Терещенко В. Д. Роль іпотечних банків у проведенні Столипінської аграрної реформи в Україні (1906 – 1916 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07-00.01. Тернопіль, 2006. 20 с.
19. Ткаченко А. О. Нормативно-правове регулювання діяльності міських громадських банків у другій половині ХІХ ст. Підприємництво, господарство і право. 2001. № 8. С. 92–94.
20. Орлик М.В. Еволюція системи кредитування в Наддніпрянській Україні (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.): дис. на здобуття ступеня доктора філософії: 051 / ЦНТУ. Кропивницький, 2021. 320 с.
21. Орлик М.В. Еволюція лихварства в Наддніпрянській Україні (друга половинна ХVІІІ – початок ХХ ст.). *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2019. № 1. С. 6–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2019_1_4
22. Орлик С., Павленко В. (2024). Народні назви обіжних монет на Правобережній Україні ХІХ ст.: дослідження з історичної та нумізматичної антропології. *Український нумізматичний щорічник*, (8), 208-219.
23. Шандра І.О. Розвиток банківської справи та її організаційних форм в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Запоріжжя: ЗНУ, 2012. Вип. ХХХІІ. С. 145-149.
24. Швець В. Звітність банків на українських землях ХХст.. Регіональний бізнес-економіка та управління. 2014. №4(44). С.53-60.
25. Швець В. Оцінювання земельних активів України банками Російської імперії на початку ХХ століття. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2021. Вип. 6 (39). С. 88–96.
26. Orlyk S., Palchevich G. & Orlyk M. (2021). Mutual credit societies of Naddnieper Ukraine in the credit system of the Russian Empire (second half of 19th - early 20th century). *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Т. 4. № 39. С. 415-428.
27. Orlyk, S. & Pavlenko, V. (2023). Money Issue in the Life of the Population of Kyiv Province (1797 – 1917). *East European Historical Bulletin*, 27, 39–52. doi: 10.24919/2519-058X.27.281543

Інформаційні ресурси

28. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
29. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
30. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
31. <http://www.history.org.ua/> – Інститут історії України НАН України
32. <http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників
33. <https://www.deepl.com/uk/translato> r - Deepl (перекладач)
34. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> – електрон. наук. видання НБУ ім. В.І.Вернадського
35. <http://surl.li/fpxcxi> – Електронна бібліотека «УКРАЇНІКА»
36. <http://chtyvo.org.ua/> – Читиво. Електронна бібліотека

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол. №1 від «29» серпня 2024 р.